

Diagnostika narkolepsie

Karel Šonka

Department of Neurology, 1st Faculty of Medicine,
Charles University,
Prague

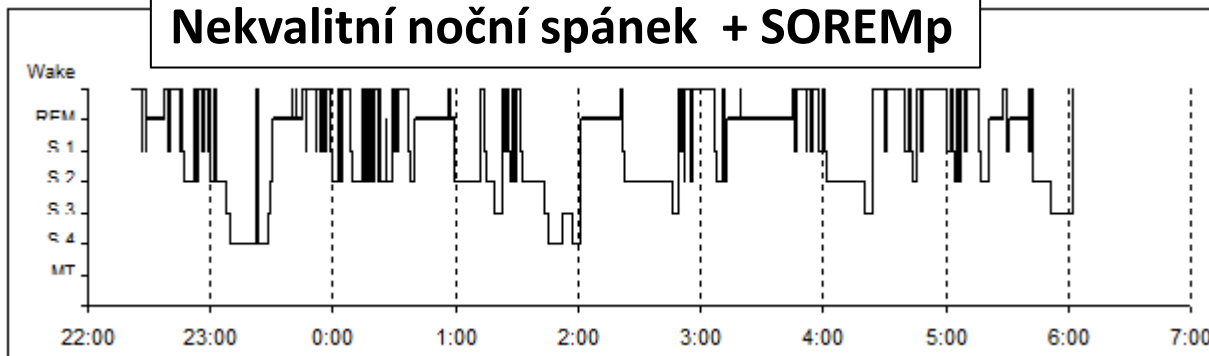
EDS

Kataplexie

Hypnagogické halucinace

Nekvalitní noční spánek + SOREMP

Spánková obrna

Vývoj pohledu na narkolepsii

Narkolepsie (s kataplexií) – Westfall (1877) a Gélinau (1880)

„Independent narcolepsy“ (*Yoss & Daly 1957*)

SOREM (*Vogel 1960*)

Od 80.let: biologické markery

N+K: HLA DR2 (*Honda et al 1983, Langdon et al 1984*)

HLA DQB1*06:02 (*Mignot et al 1994*)

Deficit hypokretinu (*Nishino et al 2000, Mignot et al 2002*)

NbezK: 0

ICSD2 2005: 2 nezávislé nosologické jednotky: N+K a NbezK

ICSD3: N s deficitem hypokretinu = N typ 1,

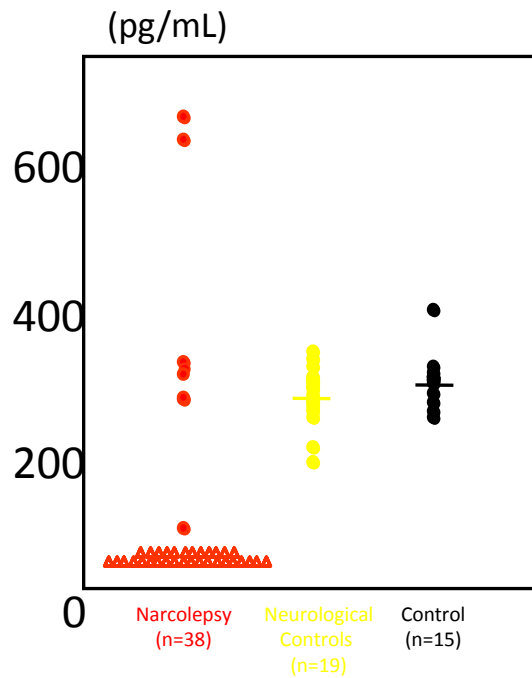
ostatní EDS s multi SOREMPs při MSLT = N typ 2

Diagnostika narkolepsie

- Typická anamnéza
(kataplexie rozděluje N+K a NbezK)
- Noční polysomnografie (SOREM a vyloučení jiné patologie)
- Test mnohočetné latence usnutí – MSLT
Latence usnutí <8 min
Počet SOREM (včetně předcházející noci) ≥ 2
- Hladina hypokretinu/orexinu v mozkomíšním moku
(N+K: <110 pg/ml)
- HLA DQB1*06:02

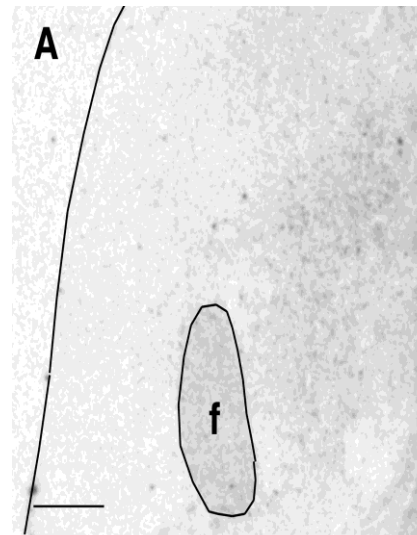
Deficit hypokretinu

Mozkomíšní mok

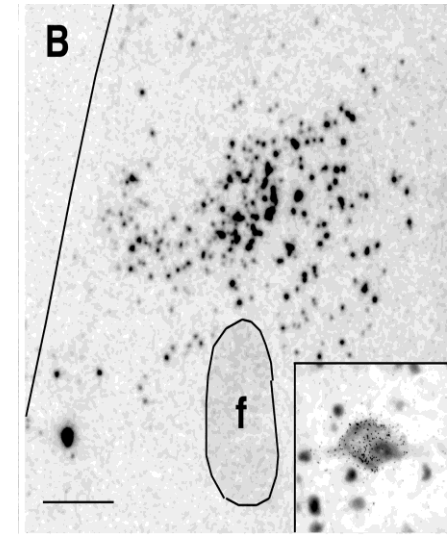
Laterální hypothalamus

Narkoleptik

1 cm

Kontrola

1 cm

f; fornix

Adapted from Nishino et al. Ann Neurol. 2001;50:381; Peyron et al. Nat Med. 2000;6:991.

Autoimunitní teorie

- Asociace s HLA
(typická pro autoimunitní nemoci)
HLA DR2 (*Honda et al 1983*)
HLA DQB1*06:02 + DQA1*0102 (*Mignot et al 1994*)
- Určitá zlepšení po IVIG (*Lecendreux, 2003*)

Ale

- Žádné známky generalizované autoimunity
- Žádné oligoklonální proužky v likvoru
- Gliosa – není jistá
- Žádné známky změněné imunity v období vzniku

Autoimunitní teorie

- T-cell receptor-alpha (TCR α) locus / polymorfismus – genome-wide association study *(Hallmayer et al 2009)*.
TCR α je exprimován T buňkami a reaguje s HLA včetně DQB1*06:02 and DQA1*01:02.
- Protilátky proti tribbles homolog 2 – Trib2 (protein částečně co-exprimovaný s hypokretinem) *(Cvetkovic-Lopes et al 2010)*

Hypokretinové neurony jsou značené protilátkami proti Trib2.

TCR α reaguje s HLA a tím startuje autoimunitní destrukci hypokretinových neuronů.

Co iniciuje patologický proces, který vede k symptomům narkolepsie?

- Asociace s důležitými životními událostmi v roce před začátkem symptomů
(Orellana et al 1994)
- Infekce streptokokem
(Aran et al 2009)
- Sezonní chřipka
(Picchioni et al 2007)
- Vakcinace proti chřipce A H1N1 - Pandemrix
(Nohynek et al 2012, Miller et al 2013)

Všichni nemocní byli HLA DQB1*06:02 pozitivní *(Partinen et al 2012)*

Mechanismus:

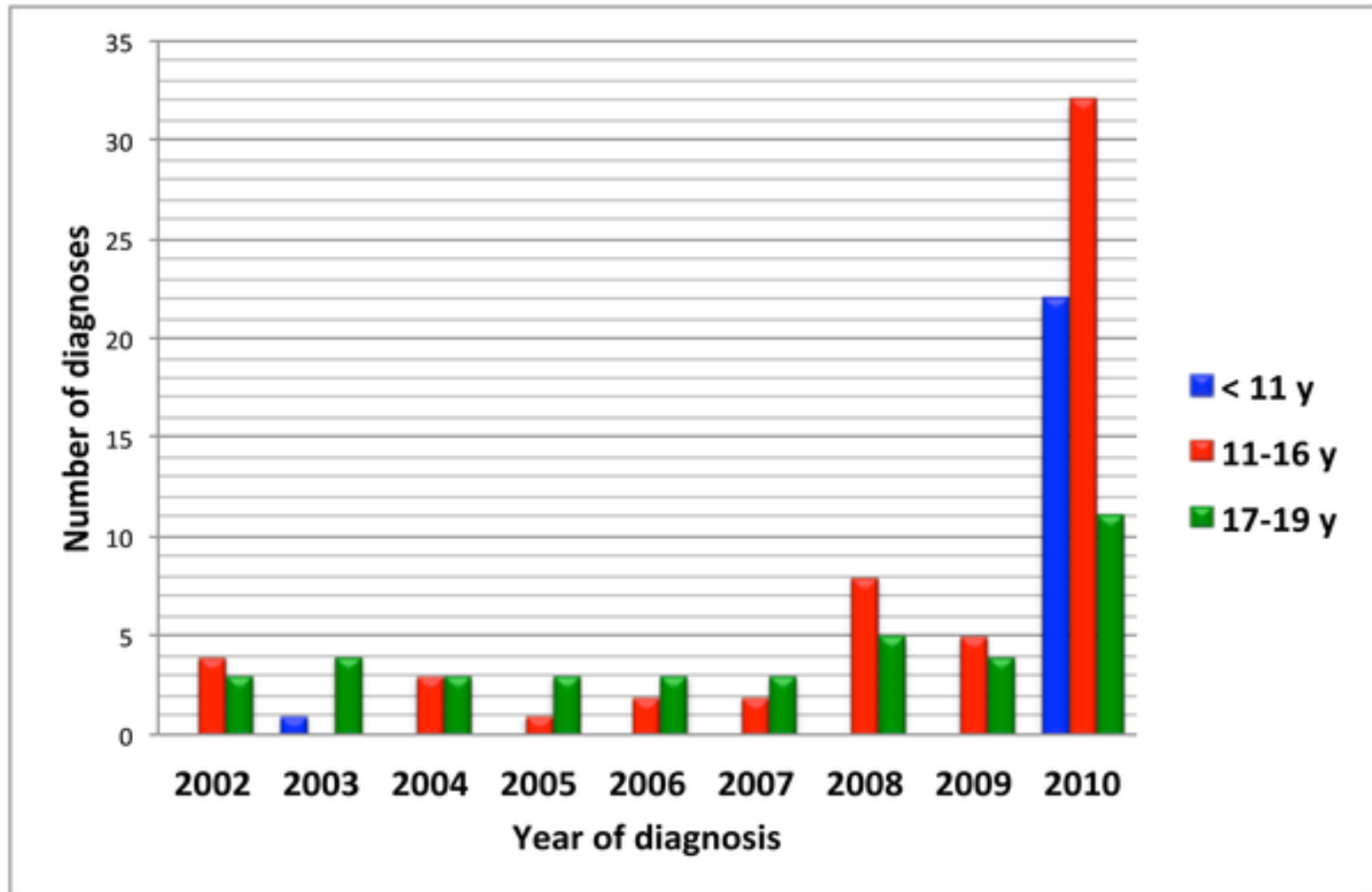
Nikoliv samotná vakcinace, nikoliv adjuvans ASO3 (obsahuje imunostimulans squalen), nikoliv virus.

(Melén et al 2013)

- Pandemická chřipka A H1N1 *(Han et al 2011)*

Number of new diagnoses of narcolepsy among children and adolescents by year of diagnosis in Finland.

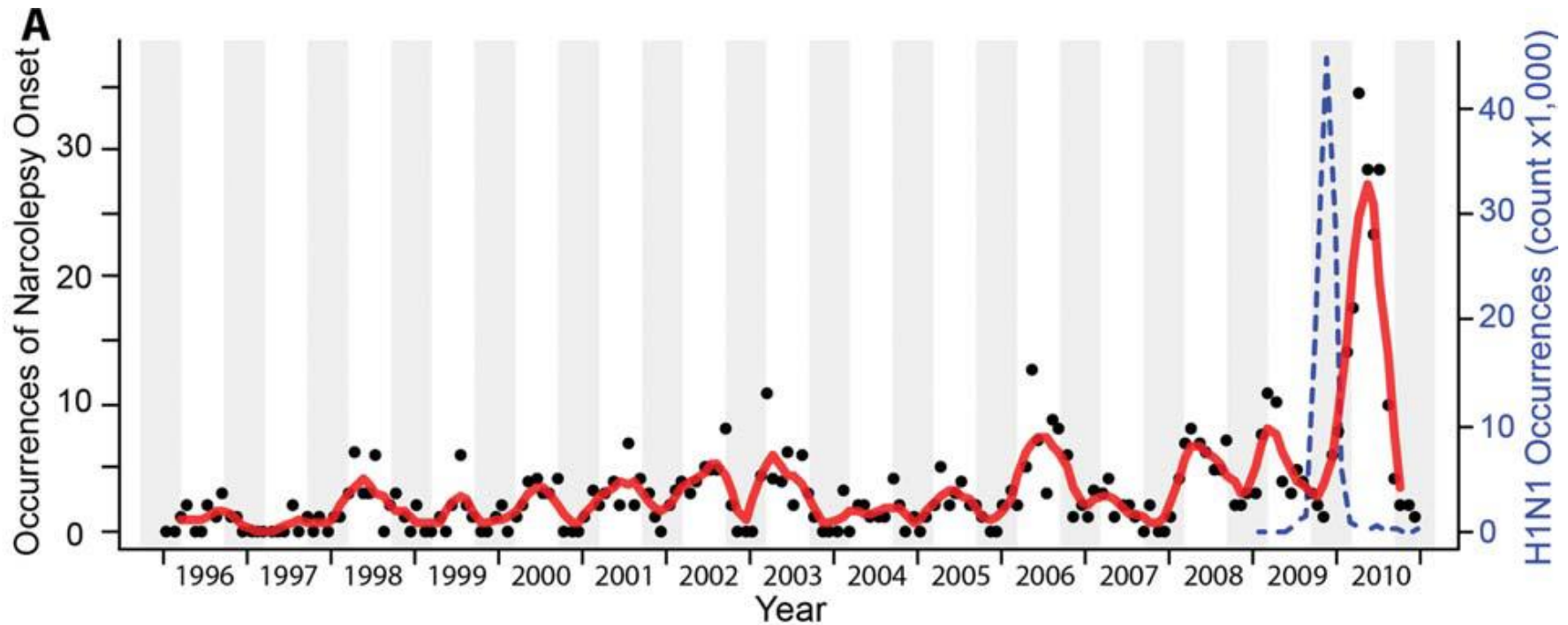
Partinen et al 2012

Co iniciuje patologický proces, který vede k symptomům narkolepsie?

- Asociace s důležitými životními událostmi v roce před začátkem symptomů
(Orellana et al 1994)
  - Infekce streptokokem
(Aran et al 2009)
  - Sezonní chřipka
(Picchioni et al 2007)
  - Vakcinace proti chřipce A H1N1 - Pandemrix
(Nohynek et al 2012, Miller et al 2013)
- Všichni nemocní byli HLA DQB1*06:02 pozitivní *(Partinen et al 2012)*
- Mechanismus:
Nikoliv samotná vakcinace, nikoliv adjuvans ASO3 (obsahuje imunostimulans squalen), nikoliv virus.
(Melén et al 2013)
- Pandemická chřipka A H1N1 *(Han et al 2011)*

Peking, Čína:

1. Sezonní kolísání počtu nových případů narkolepsie s deficitem hypokretinu.
2. Výjimečný pík po zimních infekcích H1N1 zpožděný o 6 měsíců.
(očkováno jen 5,6%)

(Han et al 2011)

Jaká je etiopatogenese NbezK?

HLA DQB1*06:02 pozitivní ve 40% (běžná populace – 20%)

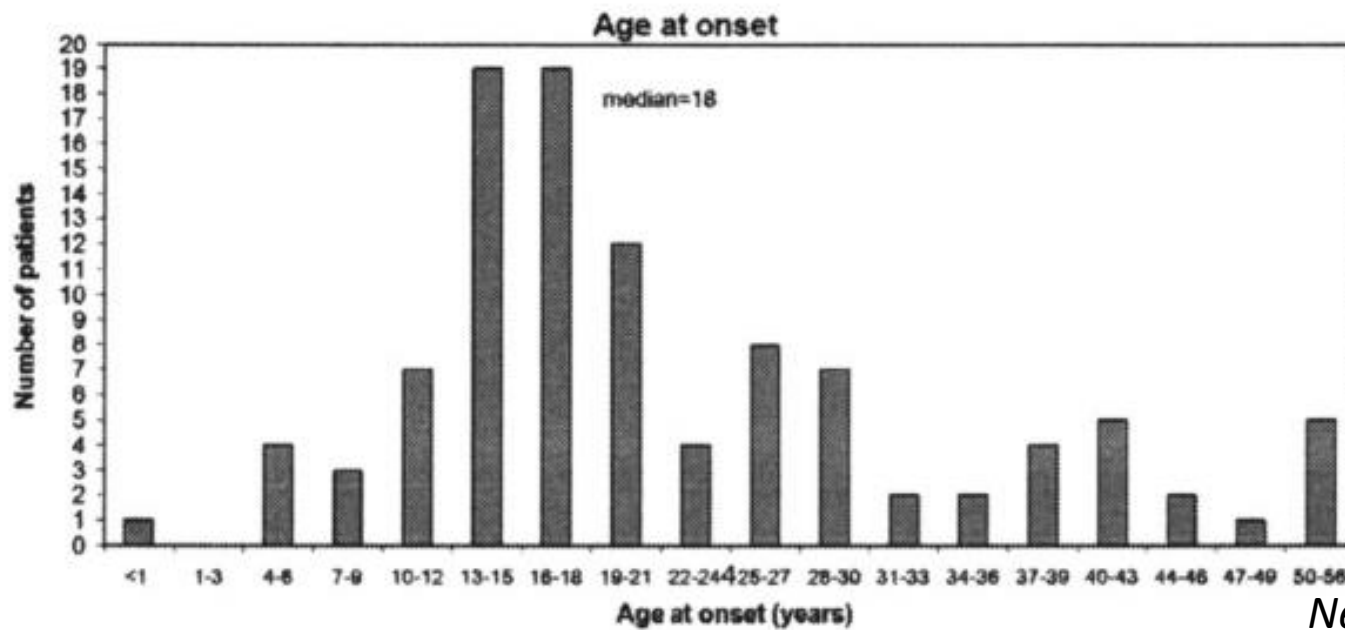
Hypokretin v likvoru – norm

Hypokretinové neurony v laterálním hypothalamu – mírná redukce

Nejsou komorbidity typické pro N+K

Nejsou další symptomy vyskytující se častěji u N+K

Vývoj narkolepsie

Nevšimalová et al 2009

Plazzi et al 2011, 2013:

Děti:

Velká závažnost u dětí brzy po vzniku symptomů.

Zvláštní forma kataplexie patrná v obličeji a mosaikovými pohybovými abnormitami.

Časté komorbidity.

Vývoj narkolepsie

Persistence příznaků do pozdního stáří

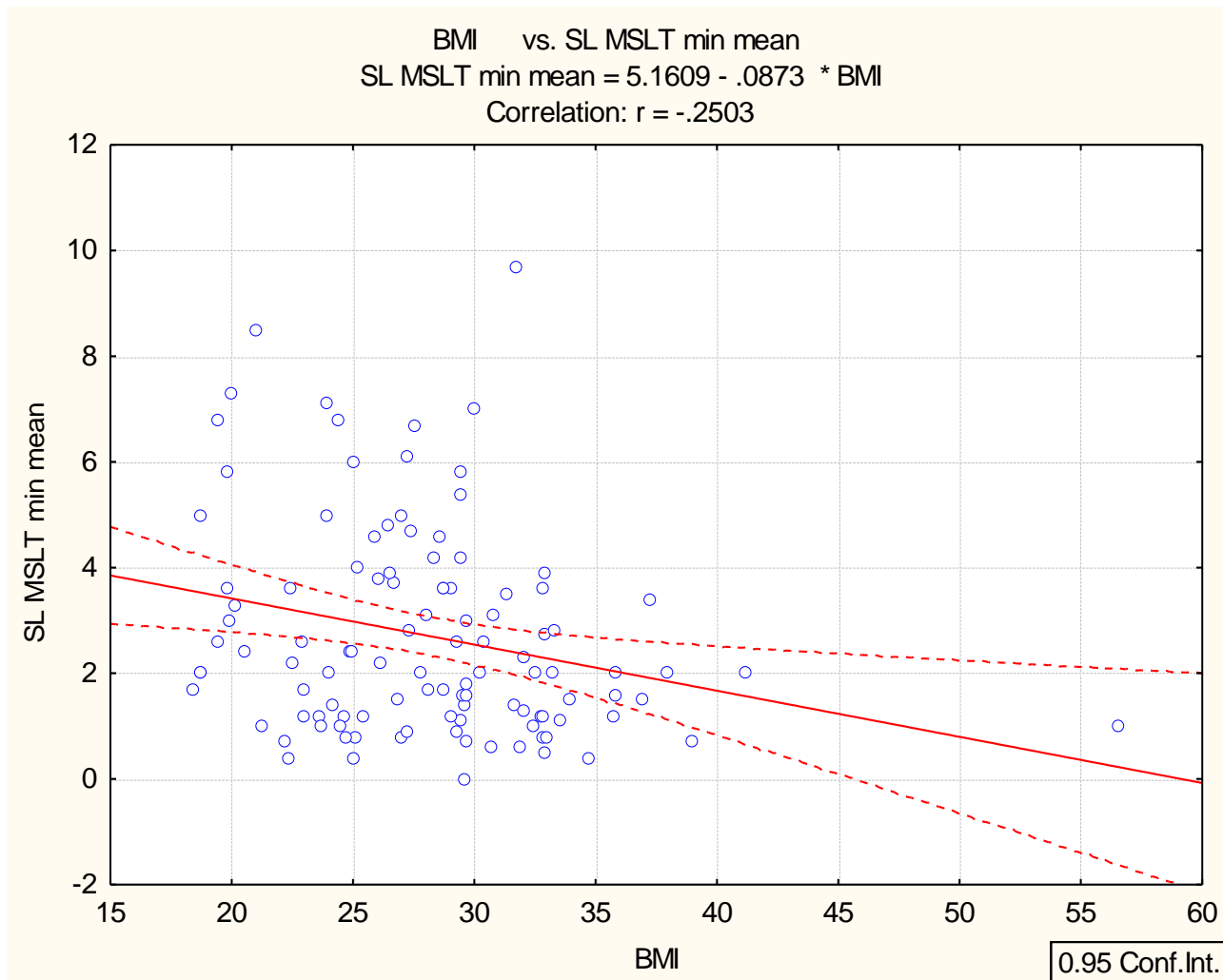
(Kovalská et al 2016).

Progresivní pokles počtu SOREMP a prodlužování průměrné latence usnutí při MSLT s věkem.

(Dauvilliers et al 2004).

Obezita provází N+C a nikoliv NbezC

(Šonka et al, 2010)

Komorbidity narkolepsie

Ostatní neurologické nemoci:

Parkinsonova nemoc: jen 6 dokumentovaných případů

Demence – nejasná data

RLS and PLMS – častý výskyt

RBD – časté - 24% (žádný vztah k synucleionopatiím)

(Bušková et al 2015, Kovalská et al 2016)

Kardiovasculární zdatnost nepřímo koreluje se spavostí a je nižší ež v české populaci.

(Matoulek et al 2016)

Terapie

Spavost:

Modafinil

Methylfenidát

Oxybát sodný

Kataplexie a další REMové projevy:

Antidepresiva

Oxybát sodný

Žádná kauzální léčba

Poděkování spolupracovníkům

